



Brüsszel, 2017.6.7.  
COM(2017) 295 final

**A BIZOTTSÁG KÖZLEMÉNYE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK, A  
TANÁCSNAK, AZ EURÓPAI GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁGNAK ÉS A  
RÉGIÓK BIZOTTSÁGÁNAK**

**Az Európai Védelmi Alap felállítása**

## BEVEZETÉS

Az Uniónak növekvő bizonytalansággal és konfliktusokkal kell szembenéznie a környezetében, emellett pedig új biztonsági fenyegetések is jelentkeznek. Nem valószínű, hogy ez a helyzet a közeljövőben megváltozik. A polgárok az uniós határokon belül és azokon túl is egyre inkább az Európai Uniótól várják a védelmet, mivel a kihívások olyan nagyok, hogy a maga erejéből egyetlen tagállam sem oldhatja meg őket sikeresen.

Az európai polgárok biztonsága elsősorban Európa felelőssége. Ennek tudatában a tagállamok új védelmi beruházásokat hajtanak végre. A 28 jelenlegi tagállam a GDP 1,34 %-át fordítja védelemre (az EU-27 esetében 1,32 % ugyanez az adat), de egyértelmű, hogy többre van szükség.

Európának fokoznia kell stratégiai autonómiáját ahhoz, hogy szembe tudjon nézni a holnap fenyegetéseivel, és meg tudja védeni a polgárait. Ehhez a meghatározó területeken fejlesztenie kell kulcsfontosságú technológiáit, valamint stratégiai képességeit, hogy biztosítani tudja technológiai vezető szerepét. Az uniós polgárok elvárásainak csak egyetlen módon, a minden szinten megvalósuló együttműködéssel lehet megfelelni. Az együttműködés ösztönzésével az Európai Unió segítséget tud adni a tagállamoknak, hogy javítani tudják a védelmi beruházások eredményét és minőségét.

Juncker elnök politikai iránymutatásaiban éppen ezért emelte ki a védelempolitikát mint az egyik legfontosabb cselekvési területet. 2016-ban az Európai Unió lefektette egy erősebb európai védelempolitika alapjait. Az EU-nak a biztonság és a védelem területére vonatkozó globális stratégiája nyomán, egy átfogó védelmi csomag részeként a Bizottság elfogadta az európai védelmi cselekvési tervet.<sup>1</sup>

Ez a cselekvési terv meghatározza, hogy milyen intézkedések szükségesek a szorosabb európai védelmi együttműködéshez és az európai védelmi ipar versenyképességének támogatásához. A Bizottság a cselekvési tervben javaslatot tett az Európai Védelmi Alap létrehozására. Az alapnak segítenie kell a tagállamokat abban, hogy bevett gyakorlat legyen az együttműködés, ezáltal pedig fejlesszék és beszerezzék a kulcsfontosságú védelmi képességeket. Az Európai Tanács üdvözölte ezt a kezdeményezést, valamint a Bizottságnak azt a szándékát is, hogy 2017 első félévében javaslatokat terjessz elő az Európai Védelmi Alap létrehozására.<sup>2</sup>

Most eljött a feladat végrehajtásának ideje. Az idő gyorsan telik. Az Európai Védelmi Alap megvalósítását sürgősségi ügyként kell előterjeszteni.

Jelenleg folyik az Európai Védelmi Alap kutatási keretének előkészítő munkája. A mai napon az Európai Bizottság jogalkotási javaslatot terjeszt elő az európai védelmi ipari fejlesztési programra vonatkozóan. A javaslat az összes érdekelt féllel, különösen a tagállamokkal folytatott szoros párbeszédet tükrözi. A főképviselelővel és az EDA-val lezárult az együttműködés. Ebben a közleményben a Bizottság a tagállamok védelmi képességeinek közös beszerzését ösztönző eszközökre is javaslatot tesz. Az alap létrehozásának későbbi szakaszaiban további intézkedésekre is sor fog kerülni.

Európa védelmének jövője szempontjából az Európai Védelmi Alapnak az egyik legfontosabb támasszá kell válnia. Támogatni fogja az Unió új ambíciószintjét, amelyet akkor fog elfogadni az Unió, amikor az európai védelem jövőjére vonatkozó vitaanyagban foglaltak szerint

---

<sup>1</sup> COM(2016) 950.

<sup>2</sup> Lásd az Európai Tanács 2016. december 15-i következtetéseinek 12. bekezdését.

megvizsgálja a biztonsági és európai védelmi unió előkészítésének különböző forgatókönyveit.<sup>3</sup>

## 1. Miért van szükségünk az Európai Védelmi Alapra?

Az európai védelmi ipar helyzetére az utóbbi évek néhány kezdeményezése ellenére is az jellemző, hogy nem elegendő mértékűek és minőségűek a jövőbeli képességek fejlesztését és beszerzését célzó beruházások. A tagállamok együttműködése nem kielégítő, mivel a beszerzések több mint 80 %-át, illetve a kutatások és technológiai fejlesztések több mint 90 %-át nemzeti alapon bonyolítják. Továbbra is magas fokú a széttagoztság, mivel Európában 178-féle fegyverrendszer van, szemben Amerikával, ahol csak 30. A védelemtervezésben túl kevés az összhang, ami az adófizetők pénzének nem hatékony felhasználását, felesleges párhuzamosságot és a védelmi erők optimálistól elmaradó bevetettségét eredményezi. Nagy különbségek vannak a tagállamok védelmi kiadási szintjei között. A közös védelmi képességek biztosításához fokozott szolidaritásra van szükség, egyebek mellett az Unió költségvetésének bevonásával.

Az Unió szintjén a Bizottság, a főképviselő/alelnök és az Európai Védelmi Ügynökség (EDA) jelentős segítséget nyújthat a tagállamoknak a jövőbeli képességek összehangolt tervezésben és közös fejlesztésben. Nagy jelentőséggel bírnak majd a következő lépések:

- Az európai védelmi képességbeli prioritások módszeres feltérképezése az Unió biztonságát és védelmet érintő új ambíciószintje alapján. Ez az ambíciószint az Unió globális stratégiájára épül, amelyet az Európai Tanács is támogat<sup>4</sup>. A 2018-ban felülvizsgálandó képességfejlesztési terv lesz az Unió szintjén a legfontosabb hivatkozási alap. Adott esetben figyelembe kell venni az uniós prioritások megvalósításához hozzájáruló regionális és nemzetközi együttműködési kezdeményezéseket is.
- A nemzeti képességtervezés nagyobb átláthatósága és megfelelőbb politikai irányítása. A koordinált éves védelmi szemle (CARD) előmozdítja majd a honvédelmi tervezésben a jobb koordinációt és a szorosabb európai védelmi együttműködést.
- Az Európai Védelmi Alap keretében előirányzott közös finanszírozási mechanizmusoknak a jobb védelmi együttműködés irányába mutató strukturális változásokat kell biztosítaniuk.

A beruházási döntések összehangolásához közösen meg kell fogalmazni az igényeket és a prioritásokat. Ez a feladat továbbra is a tagállamok kezében marad. A prioritások közül néhányat már meghatároztak, ezek közé tartoznak például a távirányítású légi járműrendszerek (drónok), a légi utántöltési képesség, a műholdas kommunikáció és a kiberbiztonság.<sup>5</sup> Ezeket a prioritásokat megerősítette az Unió globális stratégiája, amely további kiemelt képességfejlesztési területeket is meghatározott, ahol Európának be kell ruháznia és ösztönöznie kell az együttműködésen alapuló fejlesztést. Ezek közé tartozik például a hírszerzés, a megfigyelés, és a felderítés; az autonóm űrtevékenységek és az állandó Föld-megfigyelés; illetve a tengerbiztonság.

<sup>3</sup> Lásd az európai védelem jövőjére vonatkozó vitaanyagot (COM(2017) 315).

<sup>4</sup> Az Európai Tanács 2016. december 15-i következtetései, illetve a Tanács 2016. november 14-i következtetései az EU kül- és biztonságpolitikára vonatkozó globális stratégiájának a biztonság és a védelem területén történő megvalósításáról.

<sup>5</sup> Lásd az Európai Tanács 2013. december 20-i következtetéseit.

Nagyon fontos, hogy a teljes ipari ciklusban szorosabb legyen a beruházási együttműködés a tagállamok között a kutatástól kezdve a prototípusok kifejlesztésén át a védelmi képességek beszerzéséig. Hozzájárulna a honvédelmi kiadások nagyobb hatékonyságához, nagyobb méret elérésével fokozhatná az innovációt, csökkenthetné a párhuzamosságokból adódó kockázatot, erősíthetné a fegyveres erők interoperabilitását és ösztönözhetné a felszerelések fokozottabb egységesítését. Lehetővé tenné továbbá a kockázat- és költségmegosztást.

Éppen ezért az Európai Védelmi Alap célja az, hogy az ipari ciklus minden szakaszában biztosítsa a szükséges ösztönzőket. A siker legfontosabb mércéje ezért az lesz, ha a védelmi összkidadásokon belül jelentős mértékben növekedik az együttműködésen alapuló védelmi projektek aránya<sup>6</sup>. Az alapnak elő kell segítenie a technológiai képességek fejlesztését, és ösztönzőket kell biztosítania az integrált és versenyképes határon átnyúló ellátási láncok kialakításához. A programozási és végrehajtási ciklus során vizsgálni kell a polgári célú felhasználás és a kapcsolódó európai polgári célú támogatási programok lehetséges egymást kiegészítő hatásait. Ez biztosítja majd az európai erőforrások leghatékonyabb felhasználását és egymást kiegészítő jellegét úgy a polgári, mint a katonai célú kutatások, innováció és fejlesztés területén folyó munkában. Különös jelentősége lesz az Unió egyéb biztonsági szakpolitikáit kiegészítő jellegnek, többek között a kiberbiztonság terén.

## **2. Mi az Európai Védelmi Alap?**

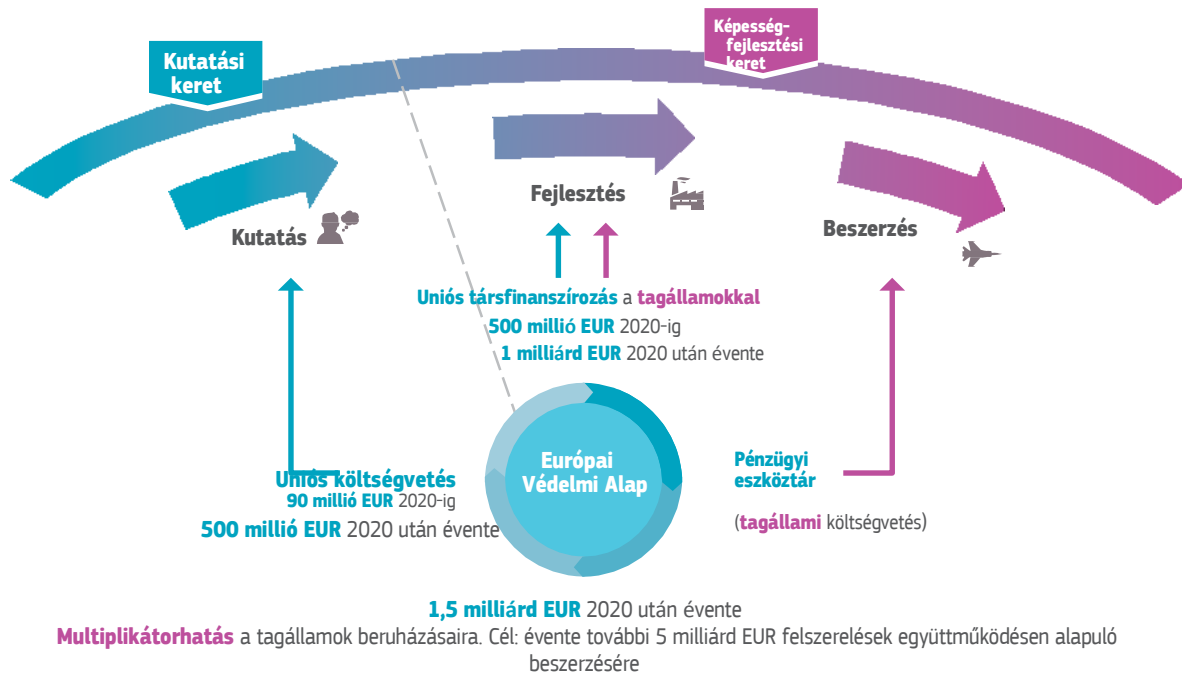
Az Európai Védelmi Alap két jogilag különálló, de egymást kiegészítő keretből áll (lásd az 1. ábrát). Mindkettő bevezetése fokozatosan történik. A kereteket egy koordinációs testület hangolja össze, amelynek munkájában részt vesz a Bizottság, a főképviselő, a tagállamok, az Európai Védelmi Ügynökség és adott esetben az iparág képviselői is. Az uniós költségvetésből biztosított támogatást az adott ipari ciklus szakaszának megfelelően kell kialakítani.

A kutatási és a képességfejlesztési keret alapján kidolgozott különböző programok és eszközök inkluzívak és minden tagállam kedvezményezettjei számára hozzáférhetők lesznek. Nagyon fontos, hogy méretétől és unióbeli helyétől függetlenül minden vállalat élvezhesse a rendelkezésre álló eszközök előnyeit. Különösen az európai innováció motorját jelentő és az ellátási láncok szempontjából meghatározó kkv-knak kell élvezniük ezeket az előnyöket.

---

<sup>6</sup> Az európai védelmi felszerelések együttműködésen alapuló projekteket célzó közbeszerzéseinek jelenlegi aránya mintegy 22,1 %. Ezeknek az együttműködésen alapuló projekteknek 90 %-a európai, beruházási összegük 5,1 milliárd eurót tesz ki.

## 1. ábra: az Európai Védelmi Alap



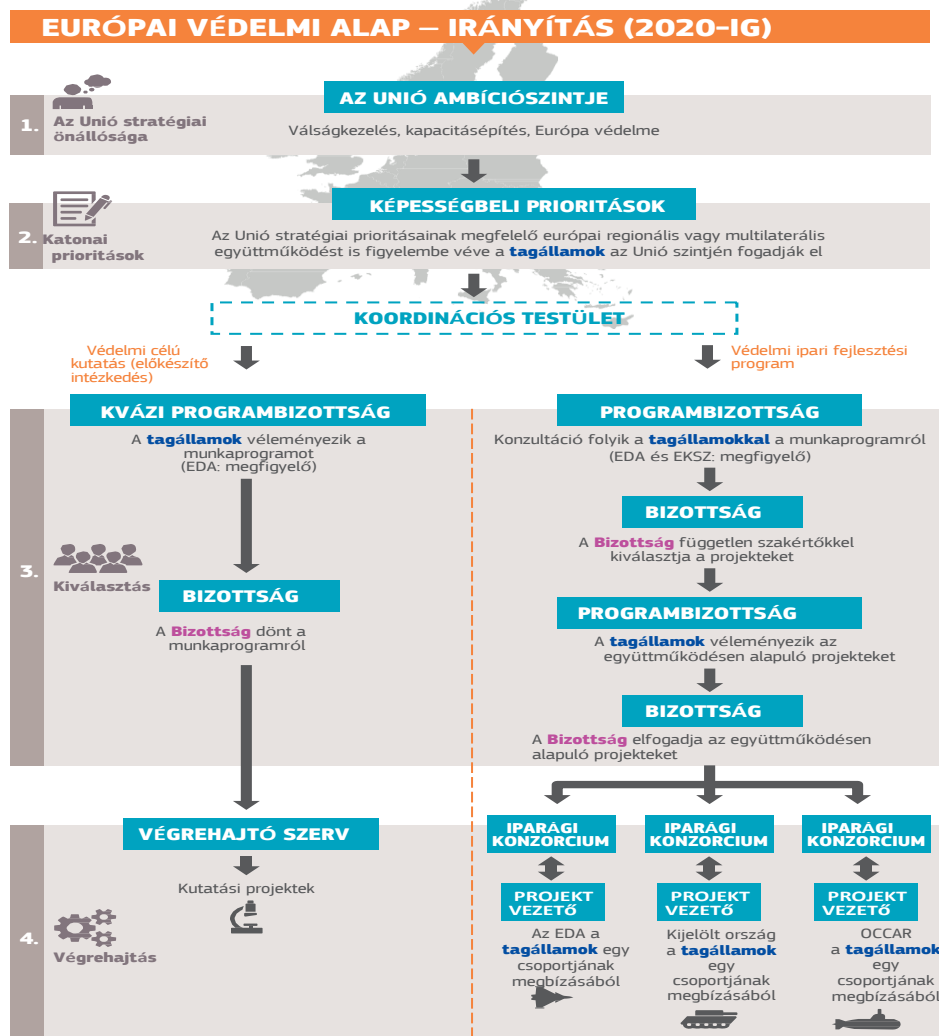
A kutatási keret most kezdi meg az innovatív védelmi termékekkel és technológiákkal kapcsolatos, együttműködésen alapuló kutatások uniós szintű finanszírozását. A kísérleti program, illetve az előkészítő intézkedés elindításával megtörténtek az első lépések a jövőbeli program irányában, amelynek teljes költségvetése három év alatt várhatóan 90 millió EUR lesz<sup>7</sup>. Az általa finanszírozott projektek – amelyek közé tartozhatnak az állandó strukturált együttműködés keretében kifejlesztett projektek – figyelembe veszi a tagállamok által az Unióban elfogadott védelmi képességbeli prioritásokat. A finanszírozás teljes egészében uniós költségvetésből, a következő többéves pénzügyi keret részeként egy uniós célprogramon keresztül fog megvalósulni. A költségvetés becsült összege évente mintegy 500 millió EUR lesz. A védelmi célú kutatási programra vonatkozó javaslat előterjesztésére 2018 folyamán kerül sor annak érdekében, hogy 2021. január 1-jén megkezdődhessen a program végrehajtása. A jövőbeli védelmi célú kutatási program egyedileg kialakított irányítási struktúrára fog támaszkodni, amely alkalmazkodik a védelmi ágazat speciális jellemzőihez. Kialakítása a kísérleti projekt, az előkészítő intézkedés és a Horizont 2020 irányítási struktúrái kapcsán szerzett tapasztalatok figyelembevételével fog történni.

A képességfejlesztési keret – amely esetében a cél az, hogy középtávon elérje az évi 5 milliárd EUR referenciaösszeget – az alapvető védelmi képességek közös fejlesztését és közös beszerzését fogja támogatni. Ezek meg fognak felelni a tagállamok által az Unióban elfogadott védelmi képességbeli prioritásoknak. Míg a képességfejlesztési keret hozzájárulásai főleg a tagállamoktól fognak származni, a védelmi együttműködéshez az uniós költségvetés is ösztönzést nyújt azáltal, hogy csökkenti az ipari fejlesztési ciklus korai szakaszaiban jelentkező kockázatot. A védelmi ipar fejlesztési programján keresztül így biztosított hozzájárulások az európai védelmi ipar versenyképességét fogják támogatni. Elősegítik a tagállamok finanszírozási forrásainak mobilizálását azzal a céllal, hogy támogassák az európai védelmi ipar együttműködéssel megvalósuló fejlesztési projektjeinek elindítását és végrehajtását. A kiemelt területeken megvalósuló működőképes projektek felé fogja terelni az uniós finanszírozási forrásokat és beruházásokat a tagállamokra vonatkozó

<sup>7</sup> C(2017)2262.

kötelező előírás, amely szerint a végtermék vagy -technológia továbbfejlesztését és beszerzését közösen kell finanszírozniuk. A prototípuskészítés szakaszát követően, a közös beszerzésre is figyelemmel, az együttműködésen alapuló fejlesztési programok elindításában egy rugalmas pénzügyi eszköztár különféle lehetőségeket biztosít majd a tagállamok különböző igényeinek kielégítéséhez.

2. ábra: Az Európai Védelmi Alap irányítása 2020-ig



### 3. Az alap kutatási keretének előkészítése: a védelmi termékekkel és technológiákkal kapcsolatos kutatás támogatása

A védelem területén folyó kutatás nélkülözhetetlen a jövőbeli alapvető képességek fejlesztéséhez, a technológiai hiányosságok megszüntetéséhez, ezáltal pedig a már jelentkező és a jövőben Európát fenyegető veszélyek elhárításához. Elősegíti az alapvető technológiai know-how és képességek fejlesztését.

Uniós források mozgósításával a Bizottság kihasználja és kiegészíti a honvédelmi célú kutatási programokat. Az együttműködésen alapuló védelmi kutatási és technológiai fejlesztési tevékenységekre, illetve arra helyezi a hangsúlyt, hogy a tagállamok által az Unióban elfogadott védelmi képességbeli prioritásokat figyelembe véve ösztönözze az együttműködést Európa K+T-szereplői között. Kétlépcsős módszert fog alkalmazni: elsőként a védelmi célú kutatásra irányuló előkészítő intézkedést dolgoz ki, amelyet a következő

többéves pénzügyi keret részeként megvalósítandó, megalapozottabb uniós védelmi célú kutatási program követ majd.

*a. A védelmi célú kutatásra irányuló előkészítő intézkedés*

Április 11-én a Bizottság elfogadta a védelmi célú kutatásra irányuló előkészítő intézkedés megindítására vonatkozó finanszírozási határozatot.<sup>8</sup> Most először fordul elő, hogy az Unió költségvetéséből a kísérleti projekttel együtt védelmi K+T területen folyó tevékenységeket támogatnak.

2017-re 25 millió EUR összegű költségvetést fogadtak el. A Bizottság 2018-ra 40 millió EUR, 2019-re pedig 25 millió (összesen 90 millió) EUR összegű költségvetést javasolt. Az előkészítő intézkedés olyan kutatási területekre fog irányulni<sup>9</sup>, amelyek elengedhetetlenek az alapvető védelmi rendszerek fejlesztésének előmozdítása szempontjából. A tagállamok által egyebek mellett az EDA-n keresztül meghatározott prioritások alapján a védelmi célú kutatásra és technológiára vonatkozó demonstrációs projektről, és a kritikus védelmi technológiák, a jövőbeni és kialakulóban lévő diszruptív technológiák, a szabványosítás és az interoperabilitás területén folyó különböző tevékenységekről van itt szó. Az Unió a stratégiai technológiai előrejelzést is finanszírozni fogja.

A május 31-én aláírt hatáskör-átruházási megállapodás szerint az előkészítő intézkedés éves munkaprogramjainak végrehajtását a Bizottság megbízásából az EDA irányítja, amely a védelem területén kutatási projektek szervezésében és irányításában szerzett értékes tudással és tapasztalatokkal rendelkezik. Ezenkívül az EDA kutatási témák meghatározásában is segítette már a tagállamok és a Bizottság munkáját, és a kutatási eredmények kiaknázását is támogatni fogja.

Az előkészítő intézkedés végrehajtásában a Bizottság munkáját a tagállamok képviselőiből álló szakértői csoport, illetve az iparág, a kutatási és technológiai szervezetek, a tudományos élet, az EDA és az EKSZ szakértőit tömörítő tanácsadó csoport fogja segíteni.

A védelmi célú kutatási tevékenységek specialitásainak figyelembevétele érdekében a konkrét végrehajtási módszerek kidolgozására a tagállamokkal és a védelmi iparral szoros párbeszédet folytatva került sor. Az uniós finanszírozás főleg támogatások formájában fog megvalósulni. Ma jelennek meg az első pályázati felhívások. A pályázatok értékelése a kiválóság, a hatás és a minőség, illetve a végrehajtás hatékonysága alapján fog történni. A védelem területének etikai és jogi kérdéseiben jártas szakértői csoport etikai, jogi vagy társadalmi szempontok szerint is áttekinti majd őket.

Az első támogatási megállapodások aláírására előreláthatólag 2017 végéig sor kerül. A Bizottság évente felül fogja vizsgálni, hogy hol tart az előkészítő intézkedés végrehajtása.

**Elért mérföldkövek:**

- Megállapodás az Európai Parlamenttel és a Tanáccsal a 2017. évi előkészítő intézkedésre vonatkozó 25 millió EUR összegről;
- Az előkészítő intézkedés megindítására vonatkozó finanszírozási határozat elfogadása;
- Megállapodás a munkaprogramról és a részvételi feltételekről (amelyeket a pályázati felhívások és a támogatási megállapodások mintái is tartalmaznak);

<sup>8</sup> C(2017)2262.

<sup>9</sup> Ezeket a tevékenységeket önálló platformok, a C4ISR (vezetés, irányítás, hírközlés, informatika, hírszerzés, megfigyelés és felderítés), valamint a hatásokkal foglalkozó, illetve haderővédelmi és katonai rendszerek technológiai klasztereiben fogják meghatározni.

- A hatáskör-átruházási megállapodás aláírása az EDA-val;
- Az első pályázati felhívások közzététele. A felhívások elsősorban tengerészeti környezetben alkalmazott, pilóta nélküli rendszerek technológiai prototípusaira, illetve haderővédelmi és katonai rendszerekre vonatkoznak.

**Következő lépések:**

- Az első támogatási megállapodások aláírása – 2017 decemberében;
- A 2018. és a 2019. évi költségvetés biztosítása oly módon, hogy a 2017–2019. közötti időszakban összesen 90 millió EUR álljon rendelkezésre.

***b. A védelmi célú uniós kutatási célprogram előkészítése***

Jóllehet nagyon fontos első lépés, az előkészítő intézkedés időben és terjedelemben is behatárolt. A célja az, hogy igazolja az Unió által finanszírozott védelmi K+T hozzáadott értékét, és lefektesse a következő (2020 utáni) többéves pénzügyi keret részeként egy védelmi célú uniós kutatási célprogram alapjait. Az érdekelt felekkel, köztük az uniós intézményekkel folytatott széles körű konzultáció fogja kísérni ezt az átmenetet. A párbeszéd támogatása érdekében a jövőre vonatkozó védelmi célú kutatási program legfontosabb elemeivel kapcsolatban a Bizottság az előkészítő intézkedés céljából létrehozott szakértői csoport véleményét is ki fogja kérni.

A jövőbeli védelmi célú kutatási program a védelemmel kapcsolatos termékek és innovatív technológiák kifejlesztését támogató célzott kutatási tevékenységekre fog irányulni. Képességorientáltak kell lennie és azokra a kritikus védelmi technológiákra, illetve kísérleti és diszruptív kutatásokra kell irányulnia, amelyek magukban hordozzák annak lehetőségét, hogy erősítsék az európai védelmi ipar technológiai vezető szerepét. Az EDA segítségével a tagállamok fogják meghatározni a védelmi képességbeli prioritásokat, valamint a kutatási és technológiai prioritásokat. A Bizottság a jövőbeli védelmi célú kutatási program kidolgozása során figyelembe fogja ezeket venni. A projekteket szakértők segítségével fogják kiválasztani meghatározott szempontok alapján, mint például a kiválóság és a hatás, és megvalósításukhoz jellemzően transznacionális együttműködésre lesz szükség. A jövőbeli programnak vonzóvá kell tennie a széles körű részvételt a különböző szereplők, köztük a kkv-k számára is.

Pontosan meg kell határozni a Horizont 2020 utódprogramjához fűződő kapcsolatot. A védelmi célú kutatási program nem befolyásolhatja a polgári célú kutatási programot, ezért a finanszírozását külön kell választani.

A közvélemény elvárásainak teljesítése érdekében, illetve a magas ambíciószintnek megfelelően a jövőbeli védelmi célú kutatási program költségvetésének is ambiciózusnak kell lennie. Az európai védelmi cselekvési tervben a Bizottság évente 500 millió EUR referenciaösszeget tüntetett fel. Ezzel az Unió a védelmi kutatás és technológia terén Európa egyik legnagyobb beruházójává, egyben pedig az együttműködésen alapuló védelmi kutatások első beruházójává válna.

A kísérleti projekt és az előkészítő intézkedés irányításában szerzett tapasztalatok útmutatást fognak adni a nyomonkövetési programban az EDA jövőbeli szerepét, illetve a jövőbeli program általános irányítását illetően. A meglévő struktúrák és tudás számbavétele mellett az iparág érdekeltjeinek a program előkészítésébe és lebonyolításába történő bevonásával kapcsolatos különböző lehetőségeket is meg kell vizsgálni.



**Következő lépések:**

- A program előkészítése során a párbeszéd folytatása a tagállamokkal, az Európai Parlamenttel, a Tanáccsal, az EDA-val, az ipárral, a K+T-szervezetekkel és más érdekelt felekkel;
- Hatásvizsgálattal kiegészített javaslat elfogadása 2018-ban a következő többéves pénzügyi keret figyelembevételével;

#### **4. Az alap képességfejlesztési keretének előkészítése: az alapvető védelmi képességek közös fejlesztésének és közös beszerzésének ösztönzése**

Komoly gazdasági érvek szólnak a közös fejlesztés és beszerzés mellett, komolyak azonban a kihívások is. Az együttműködésen alapuló fejlesztési és beszerzési programok esetében a fenyegető veszélyek és az igények közös értékelésére, illetve a résztvevő tagállamok és az iparág közötti hatékony partnerségre van szükség. A közös beruházások – akár a fejlesztés, akár a beszerzés szakaszában kerül sor rájuk – ugyancsak megkövetelik a honvédelmi tervek és a költségvetési ciklusok bizonyos fokú összehangolását. A magas kezdeti költségek és a hosszú projekthatáridők elbizonytalaníthatják a fontos beruházási döntéseket.

Egyes, alapvető jövőbeli képességek biztosításához elengedhetetlen védelmi célú fejlesztési projektek annak ellenére sem haladtak előre, hogy a K+T kezdeti szakaszait már megfinanszírozták. Különösen fontos ezért a kutatás és fejlesztés közötti szakadék áthidalása, vagyis annak biztosítása, hogy a kutatási eredmények továbbfejlesztésével megszülessenek a kívánt képességek. Való igaz, hogy a ciklus e szakasza fontos technikai és pénzügyi kockázatokkal jár, amelyeket a tagállamok esetleg nem szeretnének vagy nem tudnak vállalni. Különösen a prototípusok fejlesztése és tesztelése magas kezdeti költségekkel jár, miközben a technológiai kockázat is éppen ebben a szakaszban jelentős. Az együttműködésen alapuló programokban egyszerűbb leküzdeni ezeket a kihívásokat, és sokszor születnek belőlük korszerű képességek, amelyeket a tagállamok fegyveres erői jelenleg is alkalmaznak.

Kiváló példa erre a rakéatechnológia területén megvalósuló európai együttműködés: a Storm Shadow / SCALP cirkálórakéták vagy a Meteor és IRIS-T levegő-levegő rakéták és hasonló beruházások is bizonyítják, hogy az együttműködésen alapuló programok jelentős mértékben hozzájárulhatnak a méretgazdaságossághoz, a szabványosításhoz és az interoperabilitáshoz.

A svéd légierőnél 2016-ban hadrendbe állított Meteort az egyik legütőképesebb, látóhatáron túlról bevethető levegő-levegő rakétának tekintik. Hat tagállam (az Egyesült Királyság, Németország, Olaszország, Franciaország, Spanyolország és Svédország) igényeinek kielégítésére fejlesztették ki, és legalább három európai platformra felszerelhető.<sup>10</sup>

A Eurofighter Typhoon és hasonló projektek ugyancsak azt mutatják, hogy az európai védelmi együttműködési programoknak szélesebb körű gazdasági előnyei lehetnek. A Typhoon programról készült tanulmány<sup>11</sup> becslése szerint a program mintegy 100 000 olyan munkahelyet támogatott a részt vevő tagállamokban, ahol nagy volt a magasan képzett munkaerő aránya. Fontos technológiai előnyöket és spin-off vállalkozások létrejöttét, illetve olyan képességeket eredményezett, amelyek kiválóan átültethetők más ágazatokba is, ezenkívül az iparágban korszerű üzleti módszerek bevezetéséhez is hozzájárult.

<sup>10</sup> Eurofighter Typhoon, Dassault Rafale és Saab Gripen. A tervek szerint a Lockheed F-35 Lightning II fedélzetén is integrálni fogják.

<sup>11</sup> Hartley, The industrial and economic benefits of Eurofighter Typhoon, University of York, York, 2008.

### **A képességfejlesztési keretnek az európai védelmi ipar versenyképességre gyakorolt hatása:**

- A stratégiai képességbeli prioritások meghatározása – amire elsősorban a képességfejlesztési terv és az azt kiegészítő többéves finanszírozási program keretében kerülne sor – várhatóan innovációs beruházásokra ösztönözné az iparágat.
- A képességfejlesztési keretnek meg kell könnyítenie az együttműködésen alapuló programok kezdeményezésére vonatkozó politikai döntéseket, fel kell gyorsítania a végrehajtásukat és elő kell mozdítania az innovációt az európai védelmi ellátási láncban.
- A képességfejlesztési keret a várakozások szerint ösztönzést nyújt a kereslet összefogására, ami végső soron az iparágban közös vállalkozásokhoz és az európai ipar helyzetének potenciális rendeződéséhez vezet.
- A képességfejlesztési keretnek ösztönöznie kell a közös beszerzést, ami lehetővé teszi, hogy az európai védelmi ipar elérje a megfelelő méretgazdaságosságot, ezáltal pedig erősödjön az európai védelmi ipar általános versenyképessége.

#### ***a. A közös fejlesztésre való ösztönzés az európai védelmi ipari fejlesztési program révén***

A képességfejlesztési keret a tagállamokra és az ő igényeikre és erőforrásaikra épül, az Unió azonban kiegészítheti a nemzeti finanszírozási forrásokat, és ösztönzőket is biztosíthat az együttműködésen alapuló fejlesztési projektek megindításához. Az európai védelmi ipari fejlesztési program létrehozásáról szóló mai európai parlamenti és tanácsi rendeletjavaslat az egyik fontos lépés ebben az irányban. A javaslat 500 millió EUR összegű költségvetést irányoz elő két évre, ebből 245 millió EUR-t 2019-re, 255 millió EUR-t pedig 2020-ra.

Az európai védelmi ipari fejlesztési program a fejlesztési költségek egy részét fogja társfinanszírozni. A program keretében biztosítandó 500 millió EUR összeg így jelentős, összesen legalább 2,5 milliárd EUR összegű beruházást eredményezhet két év alatt az együttműködésen alapuló védelmi képességek fejlesztési szakaszában.

Az európai védelmi ipari fejlesztési program élvonalbeli termékekre és technológiákra irányuló kollektív beruházások fejlesztési szakaszában fogja támogatni az iparágat. A program támogathatja továbbá a kereskedelmi innováció, így például a mesterséges intelligencia, a nagy adathalmazok, a kibervédelem, a robotika és a szuperszámítógépek meghonosítását a jövőbeli védelmi projekteken.

A program kedvezményezettjei által kidolgozott, együttműködésen alapuló projekteknek hozzá kell járulniuk az Unió biztonsági és védelmi érdekeinek szolgálatához, különös tekintettel a tagállamok által közösen, az Unió szintjén (a képességfejlesztési terv révén) elfogadott védelmi képességbeli prioritásokra, figyelembe véve továbbá az Unió stratégiai prioritásainak megfelelő európai regionális vagy többoldalú együttműködést is. A védelmi iparágak versenyképességének növelésével kapcsolatos célkitűzést szem előtt tartva a válságkezelés és Európa védelme tekintetében elő kell segíteniük az Unió kül- és biztonságpolitikájára vonatkozó globális stratégiából következő, a biztonságot és védelmet érintő ambíciószint megvalósítását.

A program közös technikai követelmények alapján a kutatást követő tevékenységekre irányuló intézkedések támogatásával fogja kiegészíteni a kutatási keretet. A közös technikai követelmények meghatározását támogató intézkedésekkel, megvalósíthatósági tanulmányokkal és prototípusok kifejlesztésével és tesztelésével elő fogja segíteni, hogy az iparág együttműködésen alapuló programokat indítson vagy továbbfejlessze a már működőket. Az európai technológiai és ipari bázis sokszínűségéből adódó előnyök

kihasználása érdekében fel lehet használni majd uniós szintű ipari és technológiai nehézségek és versenyhelyzetek esetén is. Támogatnia kell az innovatív kkv-kat, és meg kell könnyíteni ezek bekapcsolódását az európai ellátási láncokba. Csökkentenie kell a széttagoltságot, amely akadályozhatja a méretgazdaságosságot és a határon átnyúló alkalmazást. A pénzügyi segítségnyújtás elsősorban támogatások vagy pénzügyi eszközök formájában történhet. A program a fejlesztési költségeknek csak egy részét fogja fedezni.

A program először a 2019–2020-as évekre fog szólni. Csak olyan projekteket lehet támogatni, amelyekben legalább két tagállamból legalább három vállalat vesz részt. Az együttműködésen alapuló projekteket az adott projektet társfinanszírozó tagállamok által kiválasztott projektvezető irányíthatja. A program különböző típusú projektekre fog vonatkozni. A védelmi ágazat nagyvállalatainak és kkv-inak egyformán előnyöket kell nyújtania, a vállalkozások és a tagállamok tekintetében biztosítva a bekapcsolódás lehetőségét. Ezáltal fokozni fogja a határon átnyúló iparági együttműködést, és hozzá fog járulni az egész védelmi ágazat versenyképességéhez. Ennek érdekében a teljes költségvetés egy részéből olyan projekteket kell támogatni, amelyek lehetővé teszik a kkv-k határon átnyúló részvételét.

A kezdeti tapasztalatok figyelembevételével a következő többéves pénzügyi keret részeként egy nagyobb program előkészítésére kerül majd sor. A jelenlegi program korlátozott terjedelmére és hosszára tekintettel a következő program jóval több projekt bevonását teheti lehetővé.

Az irányítást érintően, a program teljes végrehajtásáért a Bizottság lesz felelős, egyes feladatokat azonban át is ruházhat valamelyik végrehajtó ügynökségre. Az EDA-nak kulcsszerepe lesz a képességbeli prioritások meghatározásában, illetve a technikai követelmények összehangolásában. Megfigyelőként részt vesz majd a tagállamok képviselőiből álló programbizottságban, valamint az iparág képviselőiből és a védelmi ágazat egyéb szakértőiből álló tanácsadó csoportban. Ezenkívül a programba bekapcsolódik majd az EKSZ is, többek között azáltal, hogy a vonatkozó szabályoknak megfelelően részt vesz a programbizottság munkájában. A programbizottság véleményt terjeszt majd elő a Bizottságnak a kiválasztott együttes cselekvések éves munkaprogramjáról és a források odaitéléséről.

A program biztosítja a szinergiákat az állandó strukturált együttműködés képességfejlesztési pillérével. Az állandó strukturált együttműködés a Szerződés egyik legfontosabb eszköze, amely elősegíti az Unió biztonságát és védelmet érintő ambíciószintjének megvalósítását, fokozza az Unió működőképességét és támogatja a jobb együttműködést és hatékonyságot a védelmi képességek fejlesztésében. Az állandó strukturált együttműködés területén kidolgozott projektek folyamatosan biztosíthatják a szorosabb együttműködést a különböző tagállamok vállalkozásai között, és közvetlenül hozzájárulhatnak a program céljaihoz, amely ezért magasabb finanszírozási hányadot irányozhat elő ezekre a projektekre.

Mivel azonban a program a projektek szélesebb körét célozza meg, a program támogatásainak megszerzésének nem lesz előfeltétele az állandó strukturált együttműködésben való részvétel. A támogatásoknál figyelembe lehet venni a közösen elfogadott képességbeli prioritásokhoz hozzájáruló egyéb projekteket, köztük az EDA keretrendszerében folyó vagy a regionális együttműködésre épülő, az Unió biztonsági és védelmi érdekeinek megfelelő projekteket is.

#### **Következő lépések:**

- Tárgyalások a tagállamokkal azon lehetséges projektek előkészítésének megkezdéséről, amelyek az európai védelmi ipari fejlesztési programban támogatásban részesülhetnek;

- A társjogalkotók által elvégzett gyors vizsgálat, majd elfogadás. Ennek eléréséhez az Európai Parlament és a Tanács határozott támogatására lesz szükség. A Bizottság ezért azt javasolja, hogy az európai védelmi ipari fejlesztési programot a három intézmény kiemelten kezelje a jogalkotási prioritások között. Az Európai Parlamenttel és a Tanáccsal 2018 elejéig történő megállapodás 2019-ben lehetővé tenné az első projekt finanszírozását;
- A következő többéves pénzügyi keretben hatásvizsgálat kíséretében egy ambiciózusabb, évente 1 milliárd EUR referenciaösszegű védelmi ipari fejlesztési program előkészítése azzal a céllal, hogy jelentős legyen Európában az együttműködésen alapuló védelmi képességek éves beruházásainak teljes összege.

#### ***b. Kitekintés: a képességek közös beszerzésének előkészítése***

A védelmi képességek fejlesztése és beszerzése szervesen kapcsolódik egymáshoz, különösen ha a finanszírozásról van szó. Ahhoz, hogy az európai védelmi ipari fejlesztési program előnyeit élvezhesse, az iparágak bizonyítania kell majd, hogy a tagállamok elkötelezték magukat a támogatható tevékenységek továbbfejlesztésének közös finanszírozása, illetve a végtermék vagy -technológia összehangolt beszerzése mellett, ideértve adott esetben akár a közös beszerzést is. Egy ilyen kötelezettségvállalás biztosíthatná, hogy a projektek csak akkor kaphassanak uniós költségvetési hozzájárulást, ha egyrésztől észszerűen feltételezhető, hogy a fejlesztés beszerzést is eredményez, másrésztől pedig a beruházások optimalizálása és a szinergiák biztosítása érdekében összehangolt módon folyik a tevékenység.

A beszerzés alapvetően továbbra is a tagállamok kezében marad. Éppen ezért tovább kell vizsgálni azokat a lehetséges ösztönzőket, amelyek a védelmi felszerelések jobb együttműködésen alapuló beszerzését eredményezik, az ilyen beszerzésnek az interoperabilitás, a méretgazdaságosság, egy működőképes európai ipari bázis támogatása, a karbantartással összefüggő életciklus-megtakarítás, a logisztikai támogatás, illetve a képzési lehetőségek és a vezetési struktúra szempontjából jelentkező előnyeivel együtt. Ezek az ösztönzők megkönnyíthetnék továbbá a tartós használatban nem lévő képességek számára különösen alkalmas multinacionális felszerelések és a közös tulajdonban lévő megoldások (pl. stratégiai szállítóeszközök) biztosítását.

#### ***Pénzügyi eszköztár***

Jóllehet az uniós költségvetés szerepe a védelmi képességek beszerzése tekintetében szükségszerűen korlátozott, a Bizottság több tekintetben is támogathatja a tagállamokat, elsősorban azzal, hogy támogatja a védelmi képességek közös beszerzésére vonatkozó legalkalmasabb és legköltséghatékonyabb pénzügyi konstrukciók bevezetését. Az együttműködésen alapuló beszerzési projekteket jelenleg főleg eseti jelleggel tárgyalják meg és bonyolítják le az érintett tagállamok. A lehetséges pénzügyi konstrukciókra vonatkozó tudás és bevált módszerek nyilvántartására, egységesítésére és megosztására jelenleg nincs olyan módszer, amelynek előnyeit minden tagállam élvezhetné. Ezenkívül, bár a tagállamokban jelentős nemzeti tudás és tapasztalat halmozódott fel azzal kapcsolatban, hogy a honvédelmi beszerzéseket hogyan kell lebonyolítani, az együttműködésen alapuló projektek esetében tapasztalatbeli és eszközbeli hiányosságokkal szembesülnek. Nincs egy „központ”, ahol az optimális pénzügyi konstrukciókkal kapcsolatos tájékoztatás és eszközök rendelkezésre állnának. Minden együttműködésen alapuló fejlesztési és beszerzési projektnek egyedi követelményei és jellemzői vannak, ezért nem lenne helyénvaló univerzális megoldást alkalmazni. A tapasztalatok azt mutatják azonban, hogy az együttműködésen alapuló projekteknél számos visszatérő probléma jelentkezik, ezért volna értelme egy kész eszköztárnak, valamint egy olyan tudástárnak, amely egy-egy konkrét projekt vonatkozásában igény szerint tanácsokat adna az eszközök felhasználásával kapcsolatban. A tagállamokkal

együttműködve a Bizottság meghatározta a leggyakoribb problémákat és ezek lehetséges megoldási módjait.

- Az első kihívást a szinergiák kihasználása és a költségvetési kiadások összehangolása jelenti: a tagállamok közötti együttműködés szinergiákat és méretgazdaságosságot eredményezhet, a szinergiák kihasználását azonban gyakran akadályozza az, hogy a költségvetési hozzájárulások tervezése nincsen összehangolva, ami pedig késleltetheti az együttműködésen alapuló projektek költségvetési forrásainak rendelkezésre állását. E problémának egyik lehetséges megoldása a nemzeti erőforrások összevonása együttműködésen alapuló konkrét projektek finanszírozása céljából<sup>12</sup>, ami lehetővé tenné a költségvetés szükséges mértékű összehangolását és szinkronizálását hosszú időszakokon keresztül, illetve elejét venné annak, hogy egy adott évben ne álljanak rendelkezésre a források.
- A második kihívást a méltányos kockázat- és költségmegosztás jelenti: a képességek fejlesztési költségei kezdetben a részt vevő tagállamok (potenciálisan alacsony) számára „korlátozódhatnak” annak ellenére, hogy később mások is élvezhetik az előnyeiket (pl. a „késztermék” beszerzése). Ki lehet dolgozni olyan mechanizmusokat, ahol a fejlesztési költségek visszatérítési rendszerén keresztül a képesség beszerzésében részt vevő egyéb tagállamok „kompenzálják” ezeket a tagállamokat. Idetartozik a projektspecifikus pénzügyi közvetítő vállalatok létrehozásának lehetősége is. Ha indokolt, ezeket a közvetítő vállalatokat fel lehet használni projektspecifikus (adósság vagy részvény) tőkeinstrumentumok kibocsátására egy rugalmasabb struktúra kialakításának megkönnyítése és annak biztosítása érdekében, hogy maradéktalanul rendelkezésre álljanak a források, amikor szükség van rájuk.
- A harmadik kihívást az ellátási lánc szűkös finanszírozási lehetőségei jelentik: a képességek fejlesztését a védelmi ellátási lánc különböző láncszemei hajtják végre – fővállalkozóként működő nagy rendszerszolgáltatók, alvállalkozóként azonban kkv-k és közepes méretű vállalatok is. Az utóbbiak számára nehézségeket okozhat a szükséges finanszírozási forrásokhoz való hozzáférés. E nehézségek leküzdéséhez jól irányzott pénzügyi instrumentumokat, például a védelmi (al)vállalkozók hiteleit fedező garanciákat lehet alkalmazni.
- Végezetül, a tagállamok közötti együttműködés további optimalizálásának és hozzáadott értékének biztosításához a képességek végső tulajdonosi szerkezeteinek más formáit is meg lehet vizsgálni (pl. közös tulajdoni vagy lízingkonstrukciók).

A fent említett eszközök együtt fogják képezni az Európai Védelmi Alap pénzügyi eszköztárát. A pénzügyi eszköztár különböző típusú konstrukciókat fog biztosítani, amelyeket a tagállamok az együttműködésen alapuló fejlesztések és beszerzések pénzügyi vonatkozású nehézségeinek leküzdéséhez használhatnak fel. A pénzügyi eszköztár – amelynek használata nem kötelező a tagállamok számára – mindenekelőtt azon pénzügyi eszközök egységes és előre meghatározott gyűjteményét fogja biztosítani, amelyeket a tagállamok szabadon felhasználhatnak arra, hogy a prototípusfejlesztés szakaszában közösen finanszírozzák az uniós költségvetésből támogatott projektjeiket, de a sor nem ér véget itt.

Rövid távon a készen felhasználható, egységes eszközök kidolgozására a tagállamok közreműködésével létrejön majd egy ad-hoc bizottság, amely lehetővé fogja tenni, hogy a

---

<sup>12</sup> Egy ilyen, az erőforrásokat összegyűjtő mechanizmus például az EDA közös pénzügyi mechanizmusa, amelynek létrehozását az EDA miniszteri irányítóbizottsága 2017. május 18-án hagyta jóvá. A programmegállapodásra vonatkozó tárgyalások hamarosan megkezdődnek a tagállamokkal.

pénzügyi eszköztár eszközeit gyorsan bevezessék azokban a tagállamokban, ahol ezek használata mellett döntenek. Az ilyen elemek közé tartozhatnak többek között egységes sablonok, mint a előszerződéses, projektspecifikus pénzügyi közvetítő vállalatok (különleges célú gazdasági egységek) létrehozásához egységesített eszközök vagy a szükséges keretmegállapodások sablonjai. Az ad-hoc bizottságban helyet kapnak a védelmi és pénzügy-/gazdasági minisztériumok képviselői, az EKSZ, az EDA<sup>13</sup> képviselői és más illetékes érdekeltek. A bevált módszerek biztosítása és a párhuzamosságok megelőzése érdekében a lehető legnagyobb mértékben fel kell használni a meglévő struktúrákat, mechanizmusokat és a tagállamok által a védelmi projektek együttműködésen alapuló finanszírozásában szerzett tapasztalatokat. Más szakpolitikai területeken hasonló eszközök alkalmazásában szerzett tapasztalataira támaszkodva a Bizottság is támogatni fogja ezt a munkát, és segíteni fogja az eszközök védelmi környezetben történő alkalmazását.

A Bizottság létre fog hozni továbbá egy belső munkacsoportot, amely igény szerint az együttműködésen alapuló konkrét beszerzési projektek esetén fogja a pénzügyi eszköztár alkalmazásában támogatni a tagállamokat. Tanácsokat fog adni például arra vonatkozóan, hogy a projektspecifikus pénzügyi közvetítő vállalatok esetében a különböző finanszírozási instrumentumok közül melyiket érdemes alkalmazni, ideértve a kezdőtőke-befizetést és a kötvénypiaci eszközök kibocsátásával megvalósuló áthidaló kölcsönöket. Ezenkívül az egyablakos ügyintézéshez is igénybe vehető munkacsoport lehetővé teszi majd az együttműködésen alapuló beszerzési projektek szempontjából lényeges egyéb területeken, például az uniós verseny- és védelmi közbeszerzési jognak való megfelelés vagy a költségvetési számlák statisztikai kezelése területén a Bizottság által megszerzett tudás felhasználását. Ennek megfelelően a belső munkacsoport egyablakos ügyintézési lehetőséget fog kínálni a Bizottsághoz tartozó szakterületeken, ahol tanácsadási, igazgatási és – ha indokolt – igény szerint pénzügyi szolgáltatásokat is igénybe vehetnek azok a tagállamok, amelyek együttműködésen alapuló beszerzési projekteket kívánnak lebonyolítani.<sup>14</sup> Így a Bizottság a tagállamok megbízható partnereként eljárva meghatározhatja a védelmi képességek területén a közös beszerzések feltételeit.

Előbbre tekintve, az állandó pénzügyi struktúra létrehozásának a konkrét projekten túlmutató előnyeit is vizsgálni kell. Kialakításától és pénzügyi profiljától függően egy ilyen állandó struktúra további pénzügyi ösztönzőket is biztosíthat a tagállamok közötti együttműködésen alapuló védelmi fejlesztésekhez és beszerzésekhez, ideértve ezeknek az általános pénzügyi keretrendszerben történő kezelését is<sup>15</sup>. A lehetséges jövőbeli állandó strukturált együttműködés végleges formájától függően, továbbá annak nyitott jellegére tekintettel, meg kell vizsgálni, hogy a pénzügyi eszköztár és az állandó strukturált együttműködés kereteinek főbb sajátosságait hogyan lehetne összeegyeztetni.

---

<sup>13</sup> Maradéktalanul ki kell használni az EDA által mindenekelőtt a közös pénzügyi mechanizmus létrehozásában megszerzett tudást.

<sup>14</sup> Megjegyzendő, hogy egyes szolgáltatások, például pénzügyi szolgáltatások nyújtásához a Bizottságnak az Európai Unió Bírósága ítélezési gyakorlatának megfelelően felhatalmazásra van szüksége.

<sup>15</sup> Ahogy az európai védelmi cselekvési terv fogalmaz: „A képességfejlesztési kerethez történő nemzeti tökéhezjárulásokat a Stabilitási és Növekedési Paktum keretében egyszeri intézkedéseként fogják kezelni, ami annyit jelent, hogy az ilyen hozzájárulások levonásra kerülnek a tagállamok által teljesítendő strukturális költségvetési erőfeszítésekből. Ugyanez vonatkozik a garanciákra is, amennyiben hatással vannak a költségvetési hiányra és/vagy az adósságra.”

**Következő lépések:**

- Ad-hoc bizottság létrehozása a tagállamokkal és az illetékes érdekeltekkel közösen azzal a céllal, hogy kidolgozzák azon eszközök egységes indulócsomagját, amelyek szerepelhetnének a pénzügyi eszköztárban;
- Az egyablakos ügyintézésrel kapcsolatos feladatokat ellátó bizottsági belső munkacsoport létrehozása, amely támogatást nyújt a tagállamoknak konkrét, együttműködésen alapuló beszerzési projektek vonatkozásában, többek között a pénzügyi eszköztár bevezetése, valamint egyéb tanácsadói, pénzügyi és közigazgatási szolgáltatások nyújtása révén;
- Együttműködésen alapuló képességfejlesztés céljából további pénzügyi ösztönzőket biztosító, a projektkörnyezeten túlmutató állandó pénzügyi struktúra létrehozási lehetőségének további vizsgálata.

## 5. Az integrált európai ellátási láncok és a versenyképes kkv-k támogatása

Jóllehet a képességfejlesztést általában kizárólag állami eszközökből finanszírozzák, a kockázat jelentős része az iparágra hárul. Különösen nehéz helyzetben vannak a kisebb beszállítók, akiknek a változó érdekektől függően gyakran kell átalakítaniuk és korszerűsíteniük gyártási kapacitásaikat, miközben folyamatosan lépést kell tartaniuk az innovációval. Ezek a szereplők a védelmi ellátási lánc igen fontos láncszemei, az előttük álló kihívások pedig a fejlesztési programok sikerét is befolyásolhatják. Ezenkívül a kihívások jelentkezhetnek a fejlesztési szakaszban, de később, a beszerzés során is.

A képességek fejlesztését nemcsak a fővállalkozóként működő nagy rendszerszolgáltatók végzik, hanem a kkv-k és a közepes piaci tőkeértékű vállalatok is, amelyek gyakran alvállalkozóként tevékenykednek. Emiatt sokszor egymással kapcsolatban álló közreműködő vállalatok hosszú láncolata vesz részt a folyamatban. Felverheti a fejlesztés összköltségét és/vagy a gyártás határköltségét is, ha az egyik láncszemnek egyéni finanszírozási nehézségei vannak, amikor a szükséges vállalati beruházásokat végre kell hajtania, vagy elegendő működő tőkét kell szereznie. Késedelmeket okozhat továbbá a képességfejlesztésben vagy -beszerzésben is.

Ugyanakkor az ágazat új technológiai kihívásaira figyelemmel (a mesterséges intelligenciától kezdve a robotikáig) a védelmi technológiák területén az innováció gyakran start-up vállalkozásokból indul, amelyeknél sok esetben nem elsősorban a védelem áll a figyelem középpontjában. Az Európa biztonsága és stratégiai önállósága szempontjából meghatározó jelentőségű versenyképes európai technológiák fejlesztését segíthetik megfelelő pénzügyi eszközök, például a kockázati tőke vagy a saját tőke.

A kkv-kban és a kisebb alvállalkozókban rejlő lehetőségek kiaknázása érdekében a kutatási és a képességfejlesztési keretben is mozgósítani kell az Európai Védelmi Alap minden eszközét. Az előkészítő intézkedés és a jövőbeli védelmi célú uniós kutatási programban való részvétel vonzó lesz a szereplők széles köre, köztük a kkv-k számára is. Az európai védelmi ipari fejlesztési program biztosítani fogja, hogy a teljes költségvetés egy részéből olyan projekteket támogassanak, amelyek lehetővé teszik a kkv-k határon átnyúló részvételét. Ezáltal a program támogatni fogja a kkv-k bevonását az európai ellátási láncokba.

Jóllehet a kkv-k és albeszállítók határon átnyúló piaci megjelenésének támogatása, illetve a már működő vagy az újonnan létrehozott ellátási láncokba történő bevonásuk érdekében komoly erőfeszítések történtek, európai és nemzeti szinten is ennél többre van szükség.

Különböző intézkedéseket kell bevezetni, amelyek támogatják a határon átnyúló piaci megjelenést, ilyenek például a következők:

- Az egységes védelmi piac széttagoltságának csökkentése és működésének javítása;
- Az európai strukturális és beruházási alapok vagy központilag irányított uniós programok keretében nyújtott támogatások;
- Az Európai Beruházási Bank, az Európai Beruházási Alap és más szereplők finanszírozási eszközeihez való hozzáférés további könnyítése, ideértve a saját és kockázati tőkéhez hasonló eszközök alkalmazásával az innovációra különös hangsúlyt fektető, saját hitelezési politikát folytató nemzeti fejlesztési bankokat; illetve
- Regionális klaszterek fejlesztésének támogatása a védelmi szempontból kapcsolatban álló régiók európai hálózatán<sup>16</sup> keresztül.

### ***A kkv-kat és a közepes piaci tőkeértékű vállalatokat támogató pénzügyi eszközök***

A Bizottság által javasolt védelmi ipari fejlesztési program a kkv-k és a közepes piaci tőkeértékű vállalatok számára biztosított pénzügyi eszközök lehetőségét irányozza elő a kutatás és a fejlesztés között húzódó szakadék megszüntetése céljából. Ezeket a pénzügyi eszközöket az EBB-csoporttal (az innovatív kkv-k és start-upok esetében ideértve az EBA-t) vagy más partnerekkel lehetne megvalósítani.

Az ellátási lánc különböző láncszemei számára biztosítható új lehetőségek kiaknázásának elősegítése érdekében, valamint saját belső korlátozásaival összhangban az EBB-csoport már most is támogat biztonságot és védelmet érintő beruházásokat, különösen a következő három területen: i. K+F+I a kettős felhasználású technológiák területén, ideértve a kiberbiztonságot és az oltóanyagokat, mivel ezeket a beruházásokat ösztönözhetik a polgári célú alkalmazásokban rejlő üzleti lehetőségek; ii. fizikai infrastruktúrák, úgymint az energia-, szállítási és kommunális ágazatok megfigyelő és beléptető rendszereinek védelme; valamint iii. távközlési és informatikai infrastruktúrák, ideértve a (fix, mobil és műholdas) szélessávú hálózatokat, adatközpontokat és számítógépes rendszereket. A biztonság és a védelem területén működő start-upok támogatása érdekében az Európai Beruházási Alap a közelmúltban a kockázati tőke területét érintő megállapodásokat dolgozott ki. Az EBB tovább fogja növelni hozzájárulását az Unió biztonsági és védelmi programjához. Első lépésként ennek része a kettős felhasználású technológiákra nyújtott támogatások fokozása, a polgári védelmi intézkedések, így például a fizikai, kiber- és biovédelmi infrastruktúrák megerősítésére nyújtott finanszírozási források növelése, illetve a támogatás kiterjesztése a biztonsági és védelmi tevékenységeket kiegészítő beruházásokra. Második lépésként az általános politikájában szükséges változásokra is tekintettel a Bank ki fog dolgozni egy hatékony átvilágítási rendszert az Unió biztonsági ágazatában folyó beruházások támogatására.

Ahol hitelszűke miatt egyes védelemmel kapcsolatos tevékenységek esetén a finanszírozási eszközökhöz való hozzáférés továbbra is korlátozott lehet, ott tovább kell vizsgálni, hogy milyen szerepet játszhatnak a nemzeti vagy regionális fejlesztési bankok a megfelelő pénzügyi eszközök bevezetésében és ezáltal a kkv-k ellátási láncokhoz való hozzáféréseinek a szükséges finanszírozási források megszerzése érdekében történő javításában. A fejlesztési bankok közül több már most is képes és hajlandó is tevékenyen támogatni honvédelmi vonatkozású projekteket. A támogatott projektek között a köz- és magánszféra közötti

---

<sup>16</sup> <https://www.endr.eu/>



partnerség keretében biztosított katonai szolgáltatásoktól a katonai képességekig, például páncélozott járművekig találhatók példák. A Bizottság a következő többéves pénzügyi keret részeként meg fogja vizsgálni a megfelelő pénzügyi eszközök bevezetését szolgáló legjobb módszereket.

### ***Strukturális alapok felhasználása és intelligens szakosodás***

Az Unió finanszírozási programjai, különösen az európai strukturális és beruházási alapok ugyancsak fontos szerepet játszhatnak az integrált ellátási láncok fejlesztésében. Az európai védelmi cselekvési tervben meghatározottak szerint a Bizottság azon dolgozik, hogy fejlessze a strukturális alapok által kínált, a tagállamok által a védelmi ágazatban felhasználható finanszírozási lehetőségeket, amennyiben azok hozzájárulnak az adott alap következő célkitűzéseéhez:

- i. termelő beruházási projektek társfinanszírozása, valamint
- ii. a védelmi ellátási láncok korszerűsítésének támogatása.

A védelmi iparágak hozzájárulhatnak az európai strukturális és beruházási alapok tekintetében meghatározott célok és célkitűzések eléréséhez, például regionális gazdaságok fejlődésének előmozdításához, amelynek magas beruházási multiplikátorhatása van a készségfejlesztés, a munkahelyteremtés, valamint a technológiai és gazdasági fejlesztés területén.

Az Európai Regionális Fejlesztési Alap (ERFA) támogathatja a védelmi ágazatban működő vagy ahhoz kapcsolódó kkv-k beruházásait, amennyiben azok az elsődleges célt: az Unió gazdasági, társadalmi és területi kohéziójának megerősítését szolgálják, megfelelnek az ERFA támogatási körének, és hozzájárulnak a meglévő tematikus célkitűzésekhez<sup>17</sup>.

Az ERFA finanszírozhatja például a védelemmel kapcsolatos kutatások beruházásait vagy új technológiák fejlesztését és meghonosítását célzó innovációs tevékenységeket – különösen az intelligens szakosodás megvalósításához kapcsolódókat –, ha a beruházás elsődleges célja az, hogy hozzájáruljon az Unió gazdasági, társadalmi és területi kohéziójához.

### ***A kkv-kat támogató további tevékenységek a védelmi ágazatban***

A Bizottság figyelemmel fogja kísérni a kkv-k védelmi és biztonsági szerződésekre való határon átnyúló hozzáférését segítő szakértői csoport 2016. november 30-án közzétett jelentését. A Bizottság a tagállamoknak és ajánlatkérő szerveiknek címzett ajánlásokat fog elfogadni, hogy különböző területeken támogassák a kkv-kat és az albeszállítókat, így például:

- Konkrét fellépések, amelyekkel a közbeszerzési hatóságok megkönnyíthetik a határokon átnyúló vállalkozások, valamint a kkv-k és közepes piaci tőkeértékű vállalatok részvételét a védelmi vonatkozású közbeszerzési eljárásokban. Ilyen intézkedések lehetnek például az előzetes tájékoztatásnyújtás a hosszú távú tervekről és prioritásokról, a közbeszerzést megelőző reklámozás, a nemzetközi részvételt és a kkv-k részvételét elősegítő közbeszerzési eljárások kialakítása, beszállítók és szolgáltatók képzése stb.
- Iparpolitikai intézkedések, úgymint a finanszírozási rendszerek fejlesztése a védelem területén a kkv-k igényeinek figyelembevételével, tájékoztatás a kkv-król és a kapacitásokról, védelmi klaszterek fejlesztésének támogatása, készségfejlesztés, a kkv-k bekapcsolódását célzó K+T-projektek végrehajtásának támogatása.

---

<sup>17</sup> A 1301/2013/EK rendelet meghatározása szerint.

Ezeket az ajánlásokat a Bizottság várhatóan 2017 végén fogja elfogadni, a tagállamokkal pedig már megkezdődtek a tárgyalások. Az iparág bekapcsolásával a Bizottság figyelemmel fogja kísérni az ajánlásokat, hogy kidolgozza az ellátási láncokban követendő bevált módszereket tartalmazó csomagot azzal a céllal, hogy versenyképes vállalkozások és minél jobb termékek szülessenek, miközben tartózkodási helyüktől függetlenül Európa-szerte lehetőséget kapnak az albeszállítók is. A Bizottság az iparág, különösen a fővállalkozók tevékeny részvételére számít ebben a folyamatban.

#### **Következő lépések:**

- Az európai védelmi ipari fejlesztési program költségvetéséből egy rész elkülönítése a kkv-k határon átnyúló részvételét támogató projektekre;
- A kkv-k határon átnyúló részvételének és külön pénzügyi eszközök lehetőségének vizsgálata a következő többéves pénzügyi keret részeként készülő javaslatokban;
- Az EBB-csoport rövid távon fokozni fogja a kettős felhasználású technológiákra nyújtott támogatásokat, növelni fogja a polgári védelmi intézkedésekre biztosított finanszírozási forrásokat, továbbá a biztonsági és védelmi tevékenységeket kiegészítő beruházásokra is kiterjeszti a támogatást. Második lépésként az általános politikájában szükséges változásokra is tekintettel a Bank ki fog dolgozni egy hatékony átvilágítási rendszert az Unió biztonsági ágazatában folyó beruházások támogatására.
- Ahol hitelszűke miatt egyes védelemmel kapcsolatos tevékenységek esetén a finanszírozási eszközökhöz való hozzáférés továbbra is korlátozott lehet, ott a következő többéves pénzügyi kerettel összefüggésben meg kell vizsgálni a nemzeti vagy regionális fejlesztési bankok szerepét a megfelelő pénzügyi eszközök bevezetésében és ezáltal a kkv-k ellátási láncokhoz való hozzáféréseinek javításában.
- Az Unió finanszírozási programjai, illetve a nemzeti vagy regionális fejlesztési bankok által biztosított meglévő lehetőségek megismerttetése;
- Az iparaggal közösen az ellátási láncok bevált módszereit tartalmazó csomag kidolgozása.

#### **KÖVETKEZTETÉS**

Az Európai Védelmi Alap most kezdi meg a működését.

A védelmi célú kutatásra irányuló előkészítő intézkedés rendben folyik, a számítások szerint a kutatási keretben három év alatt 90 millió EUR összeget fog biztosítani. Az európai védelmi ipari fejlesztési programra vonatkozó jelen javaslat 2020-ig ezt a képességfejlesztési keret részeként 500 millió EUR összeggel fogja kiegészíteni, ami 2019-ig összesen legalább 2,5 milliárd EUR összegű beruházást eredményezhet.

Ezenkívül a Bizottság több olyan pénzügyi eszközt is bevezet, amelyek a várakozások szerint hamarosan tagállamok közötti együttműködésen alapuló projektek elindítását eredményezik. A Bizottság készen áll arra, hogy a tagállamok együttműködésén alapuló konkrét projekteket támogassa.

A Bizottság teszi a dolgát. Most az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak prioritásként kell kezelnie a javaslat elfogadását. A tagállamoknak a 2018-as évet arra kell használniuk, hogy sürgősen meghatározzák és előkészítsék a finanszírozandó projekteket.

Ezek a javaslatok és intézkedések lépésváltást jelentenek a szorosabb európai védelmi együttműködés irányában, amely a következő, 2020 utáni többéves pénzügyi keret szerves

része lesz, amikor az Európai Védelmi Alap az európai együttműködésen alapuló védelmi projekteknek már a felét fogja képviselni.

A javaslatok előterjesztésével a Bizottság hozzájárul egy olyan Európai Unió megteremtéséhez, amely védelmet nyújt és biztonságot ad. Az ambiciózus Európai Védelmi Alap elősegíti az európai védelmi ipar versenyképességének biztosítását. Az a motor lesz, amely az európai biztonsági és védelmi unió fejlesztését hajtja.

## MELLÉKLET

### *A védelmi együttműködést támogató pénzügyi eszköztár*

A Bizottság tevékeny szerepet fog vállalni a pénzügyi eszköztár kialakításában. A tagállamok és az illetékes érdekeltek képviselőiből létre fog hozni egy ad-hoc bizottságot azzal a céllal, hogy – amennyire lehetséges – egységesítsék a pénzügyi eszköztárban szereplő eszközöket annak érdekében, hogy egy-egy konkrét projektben gyorsan bevezethessék őket. Ezenkívül a Bizottság létre fog hozni egy munkacsoportot, amely igény szerint az együttműködésen alapuló konkrét beszerzési projektek esetén a pénzügyi eszköztár alkalmazásában fogja támogatni a tagállamokat. Ezzel a Bizottság konkrét szerepet fog vállalni az együttműködésen alapuló beszerzési projekteket lebonyolító tagállamok támogatásában.

### **A pénzügyi eszköztár egységesítése:**

A pénzügyi eszköztár eszközeinek egységesítése érdekében elvégzendő munkánál figyelembe kell venni a nemzeti, multinacionális és nemzetközi környezetben már létező módszereket, fogalmakat és példákat. A párhuzamosságok elkerülése érdekében a pénzügyi eszköztárat minél jobban össze kell kapcsolni a meglévő struktúrákkal és mechanizmusokkal, az alkalmazandó keretre vonatkozó különböző lehetőségek tekintetében ugyanakkor nyitottnak kell lenni.

### *A költségvetési erőforrások összevonása*

Alapesetben az összevonáshoz az szükséges, hogy azok a tagállamok, amelyek úgy döntenek, hogy részt kívánnak venni valamilyen védelmi projektben, a kijelölt gyűjtő mechanizmus nemzeti részalapjába (pl. egy bankszámlára) befizessenek egy adott pénzüsszeget. Ezeket a forrásokat aztán együttműködésen alapuló konkrét projektek más tagállammal (tagállamokkal) közösen történő finanszírozására lehetne felhasználni. A védelem területén vannak már működő vagy kidolgozás alatt álló példák az összevonásra, amelyek betekintést adhatnak az elérhető lehetőségekbe. Konkrétan az Organisation Conjointe de Coopération en matière d'Armement's (OCCAR) működő, egyszerű gyűjtő mechanizmussal rendelkezik, míg az Európai Védelmi Ügynökségnél (EDA) jelenleg folyik egy közös pénzügyi mechanizmus (CFM)<sup>18</sup>, a gyűjtő mechanizmusok egy olyan formájának létrehozása, amely többek között lehetővé teszi majd a tagállamok között a „visszatéríthető előlegek” cseréjét is. A Bizottság további munkája során mindenekelőtt megvizsgálja és értékeli, hogy milyen mértékben lehetséges összekapcsolni a már működő mechanizmusokat a pénzügyi eszköztár fejlettebb eszközeivel.

### *Költség-visszaigénylési mechanizmus egy pénzügyi közvetítő vállalaton (különleges célú gazdasági egységen) keresztül*

A költség-visszaigénylés egyfajta kvázi-bevételt eredményezne, amely visszakerülne a befektetés eredeti befogadójához (pl. a tagállamokhoz, amelyek beruháztak valamely képesség fejlesztésébe). Ha ezeket a bevételeket összevonják egy különleges célú gazdasági egységbe, a cash flow struktúra hasonló lehet a projektfinanszírozási környezet struktúrájához. Egy ilyen különleges célú gazdasági egységnél kétféle finanszírozási struktúra jöhet számításba: i. sajáttőke-bevonás, amikor is a fejlesztésben részt vevő egyes tagállamok a fejlesztés fedezésére egy összegben befizetnek a különleges célú gazdasági egységnek egy

<sup>18</sup> 2017. május 18-án az EDA irányítóbizottsága EDA ad-hoc CAT A programként elfogadta az együttműködésre vonatkozó pénzügyi mechanizmust. A tagállamokkal hamarosan megkezdődnek a programmegállapodásra vonatkozó tárgyalások, a megállapodás megkötésére pedig várhatóan a következő hónapokban kerül majd sor.

azonos nagyságú összeget, amely a különleges célú gazdasági egységben a tőkerészesedésüknek felelne meg; vagy ii. áthidaló kölcsön, amikor is a fejlesztésben részt vevő tagállamok úgy is dönthetnek, hogy a fejlesztési költségek egy részét kötvénypiaci eszközök (pl. projektkötvények) kibocsátásával finanszírozzák, ezáltal csökkentve a különleges célú gazdasági egység kezdőtőkéjében a részesedésüket. A Bizottság tovább vizsgálja a struktúrák megvalósításához szükséges különböző intézményi, pénzügyi és jogi kérdéseket, ideértve a projektspecifikus pénzügyi közvetítő vállalatok létrehozását. A cél az lenne, hogy egységesítéssel és tapasztalatok, illetve bevált módszerek cseréjével megkönnyítse ezek igénybevételét.

#### *A beszállítók projektspecifikus finanszírozására adott garancia*

A garanciákat fel lehetne használni a védelmi terület (al)vállalkozóinak nyújtott hitelek biztosítására. A garancianyújtás egyik módja lenne, ha a beszerzésben részt vevő tagállamok alapítanának egy pénzügyi közvetítő vállalatot (pl. egy különleges célú gazdasági egységet), és a hozzájárulásaik összevonásával létrehoznának egy garanciaalapot. A garanciaalap előfinanszírozásának egyik alternatívájaként a megfelelő hitelminőség-javítás biztosítása érdekében a részt vevő tagállamok részéről felülgarantálásra lenne szükség. A Bizottság folytatja munkáját annak vizsgálatát illetően is, hogy milyen lehetőségek vannak az állami pénzintézetekkel, például fejlesztési bankokkal történő intézményesebb együttműködés megvalósítására a pénzügyi eszközök, például kezességvállalások terén.

#### *Egyéb lehetséges eszközök*

A védelmi ágazatban már vannak példák közös tulajdonú konstrukciókra, elsősorban NATO-környezetben (pl. multinacionális, multifunkcionális, légi utántöltő és szállító repülőgépflootta és stratégiai légi szállítási képesség). Az eddig felhalmozott tapasztalatok jó alapot jelenthetnek a pénzügyi eszköztárba beépíthető eszközök továbbfejlesztéséhez, amelyek támogathatják a tagállamokat a közös tulajdoni struktúrák megvalósításában. Ezenkívül a lízingmegállapodások is a pénzügyi eszköztár hasznos kiegészítői lehetnek. A lízing egyik formája lehet például az, ha a tagállamok a magánszektorból és/vagy egy közös tulajdonban lévő vállalattól lízingelnek. Egy másik tagállamtól / harmadik országtól történő lízingelés is elképzelhető, különösen akkor, ha ezek az országok egy bizonyos védelmi képességre szakosodtak és/vagy van felesleges kapacitásuk. Egy másik lehetőség az, hogy az Unió (pl. a Bizottság vagy valamely ügynökség) a magánszektorból lízingel (amennyiben a Szerződés lehetővé teszi) képességeket (pl. kettős felhasználású termékeket).

#### **A pénzügyi eszköztár megvalósításának projektspecifikus támogatása:**

A Bizottság létre fog hozni egy belső munkacsoportot, amely készen áll arra, hogy a tagállamoknak segítséget nyújtson a pénzügyi eszköztár alkalmazásában. A munkacsoport konkrét segítséget és projektspecifikus adatokat fog tudni biztosítani. Az alábbi összefoglalóban olyan típusú támogatások példái szerepelnek, amelyeket a belső munkacsoport várhatóan biztosítani tud majd.



### Tanácsadói

- Egységesített sablonok alkalmazása
- Az uniós jognak való megfelelés
- Pénzügyi tervezés
- Bevált módszerek gyűjtése



### Közigazgatási

- Értekezletek levezetése
- Központi titkárság
- Információs központ



### Pénzügyi

- Alapkezelés / eszközkézelés
- Hitelviszonyt megtestesítő értékpapír kibocsátása
- Az EBB-csoport / nemzeti fejlesztési bankok közvetítője

Az EDA pénzügyi eszköztárának megvalósításához nyújtott bizottsági támogatás